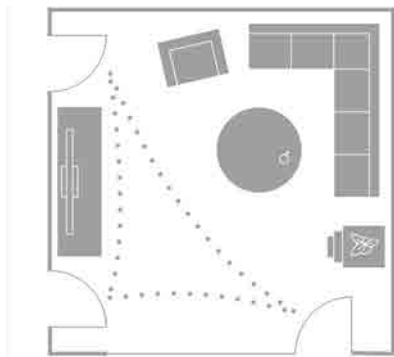

Obývacia

5

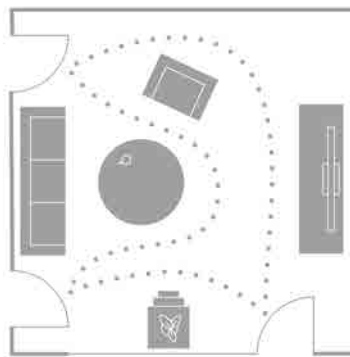

Obývačku sme už spomínali v súvislosti s kuchyňou a jedálňou. Niektoré funkcie sú však typické práve pre ňu. Obývacia izba je pre všetkých. Ak neponúka atraktívny priestor na spoločné aktivity, každý člen domácnosti radšej „zalezie“ do svojho teritória.

Usporiadanie interiéru rešpektujúci prevádzku priestoru

z haly. Obývačka je často tranzitná, prechádza sa ňou do ďalších izieb, a preto má viacero dverí. Ak sú v nej aj schody na ďalšie podlažie, je dôležité, aby bola táto priechodná časť riešená bokom. Obyvatelia potom nemusia pri prechádzaní kľučkovať pomedzi rôzne kusy nábytku.

Problématická prevádzka priestoru

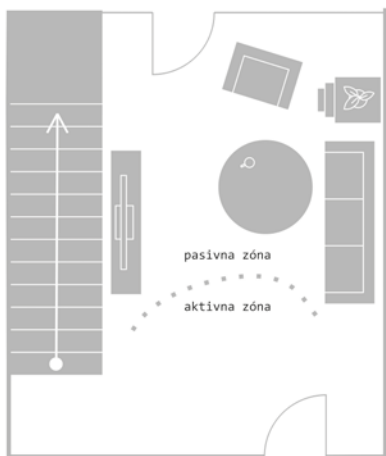
Kde ju umiestniť

Obývacia izba je jadrom bytu. Keď funguje dobre, prosperuje celý organizmus spoločenstva. Mala by byť pre všetkých ľahko dostupná a môže byť aj priechodná. Priamy vstup bez predsieni však nie je vhodný pre viacčlenné domácnosti alebo pre introvertov. Pred vkročením do obývačky je dobré sa aklimatizovať. Aj dvere do WC alebo do kúpeľne umiestnené v obývačke narúšajú intimitu a hygienu priestoru. Ako jadro a srdce bytu by preto mala byť prístupná z predsieni alebo

Obývačka je miesto mnohých konfliktov záujmov. Veľký konflikt nastáva, ak sa dlhodobo využíva na spanie. Jeden priestor len veľmi ťažko poslúži bez napätia ako súkromná až intímna a zároveň spoločenská zóna bytu. Ak už taká situácia nastane, je vhodné spanie v priestore aspoň náznakovo (horizontálne alebo vertikálne) oddeliť, aby sa nemuselo každý deň ustielat' a neslúžilo aj na sedenie pre všetkých. Nech sa tak stane aj na úkor optického zmenšenia miestnosti, lebo konflikt spania s dennými činnosťami môže viesť až k negatívnemu vzťahu k vlastnému

bývaní. Ďalším konfliktom je práca v obývačke, teda dlhodobý home office. Tejto téme venujeme celú nasledujúcu kapitolu.

Obývačky v domácnostiach s deťmi v predškolskom veku často spĺňajú aj úlohu dennej detskej izby, lebo predškolační ešte trávajú veľa času s ostatnými členmi rodiny. Udržať v nich poriadok je preto veľmi ťažké. Až neskôr, v staršom školskom veku, začnú deti pociťovať silnejšiu potrebu súkromia.

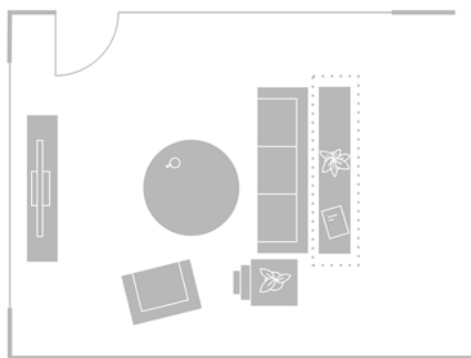
Schody v obývacej izbe

Ako obývačku dimenzovať a zariadiť

Obývačka je zvyčajne najväčšia miestnosť bytu, niekedy až zbytočne priestraná na úkor ostatných izieb. Ak máme možnosť ovplyvniť výšku

stropu, mali by sme si uvedomiť, že priestor by nemal byť vyšší ako širší, lebo sa v ňom dokážeme pohybovať len v horizontálnom smere.

Množstvo dverí či veľké presklené fasády sťažujú zariadenie obývačky, lebo nie je miesto na nábytok a doplnky. Preto je dobré myslieť na dostatok plných stien, ktoré vytvoria zázemie či záhlavie pre hlavné sedenie alebo miesto na zastavenie sa a spočinutie v spoločnosti ostatných. Obývačku by sme mali členiť

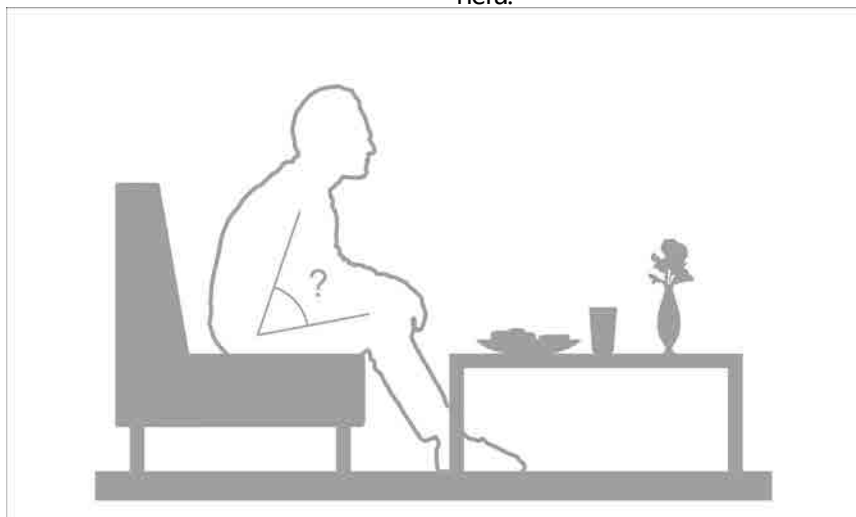
Symbolické oddelenie priestru za chrbtom sediacich pomocou nábytkového prvku

na priechodnú (aktívnu) a statickú (pasívnu) časť. Pomer medzi ňami ťažko zovšeobecniť a vyhlásiť za vhodný pre každé spoločenstvo spolubývajúcich, ale pri menších spoločenstvách môžeme vyčleniť veľký priestor na pohyb a univerzálne činnosti a menší na sedenie.

Spoločenské sedenie je dominantou a jadrom obývačky. Jeho umiestnenie v priestore je strategické aj preto, že zvyčajne ide o najrozmernejšie zoskupenie. Ideálne je také rozmiestnenie, aby sme sa pri sedení cítili chránení od chrbta a mali výhľad na hlavný vchod aj von oknom i na televízor. Vytvoriť optimálnu konšteláciu je najťažšia úloha. O niečo ľahšia situácia nastáva v domácnosti, kde nie je televízor. Ak miestnosť nedovoľuje pre množstvo dverí a okien postaviť sedenie k plnej stene a sme nútení dať ho voľne do priestoru, je dobré orientovať ho tak, aby sme mali výhľad na vchod a zároveň výhľad von. A o niečo vyššie záhlavie za chrbtom môžeme jednoducho vytvoriť napríklad vyššou policou alebo len odkladacou plochou.

Tak ako v jedálni aj pri hlavnom sedení by mal mať každý svoje miesto – teritórium. V ideálnom prípade by mali byť všetky miesta rovnocenne výhodné či komfortné. Ak je obývačka malá, nie je možné, aby v nej mal každý člen domácnosti svoje teritórium, preto sa to obmieňa a v prípade, že sú na mieste všetci naraz, nastupuje hierarchia dôležitosti. Pohodlie každého člena a výhľad na TV graduje s hierarchiou v spoločenstve spolubývajúcich. Ten, kto má dominantné postavenie, zvyčajne obsadí aj najlepšie miesto. Aby sa predišlo konfliktom a patologickým rodinným konšteláciám, treba pre každého vytvoriť miesto na sedenie s nejakou výhodou. Výhodou pritom je telesný komfort či dobrý uhol na pozeranie televízie. Pri malých priestoroch je to skutočná výzva aj pre profesionálneho dizajnéra.

Nekomfortné stolovanie v obývacej izbe

Obývačka je aj miesto, kde sa dá slobodne experimentovať s rôznymi telesnými polohami nielen počas sedenia na pohovkách či v kreslách, ale aj v ľahu a pololahu na podlahe, pri sedení na päťkách či v tureckom sede.

Komunikácia (verbálna aj neverbálna) utužuje vzťahy a drží rodinu alebo iné spoločenstvo spolubývajúcich pokope a v dobrej atmosfére. Rozprávanie príbehov, mýtov či rozprávok sa odohrávalo sediac okolo ohňa, neskôr okolo stola či len okolo centrálného priestoru hlavnej obytnej miestnosti.

Pri zariaďovaní obývačky si treba uvedomiť, že umiestnenie sedenia výrazne ovplyvňuje priebeh komunikácie a tá zas kvalitu medziludských vzťahov. V antropológii sa používajú výrazy sociopetálne a sociofugálne usporiadanie priestoru. Sociopetálne nastavenie nabáda ľudí ku komunikácii. Keď totiž sedíme zoči-voči, skôr sa pustíme do reči a sme schopní porozumieť aj neverbálnej reči tela. Naopak, sociofugálne sedenie komunikáciu skôr potláča, keďže každý smeruje tvárou a celým telom mimo zomého uhla spolubývajúcich. Také sú všetky pozície nasmerované na TV alebo na obrazovku počítača.

Nastavenie, ktoré nabáda na rozhovor s možnosťou venovať

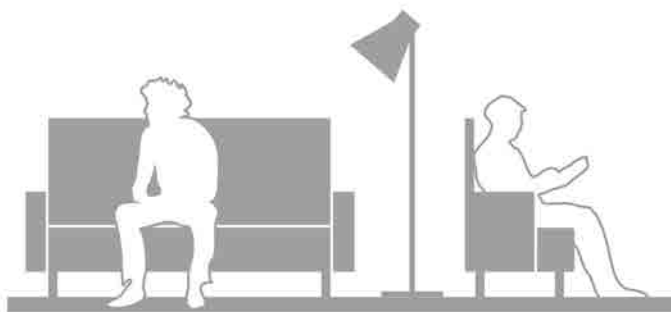
druhému plnú pozornosť, jednoznačne pomáha dobrým vzťahom, či už je to sedenie zoči-voči, alebo také, ktoré ponúka možnosť pritúliť sa a spočínúť v objatí bez toho, aby bola medzi ľuďmi fyzická bariéra – operadlo či iný predel.

Akú sedáciu súpravu si teda zvoliť do obývačky? Ešte donedávna mala takmer každá obývačka 3 plus 1 plus 1, teda trojpohovku, často rozťahovaciu, a dve mohutné kreslá. Neskôr sa presadili rohové pohovky, ktoré ponúkajú veľa výhod – napríklad priestor na „rozvalovanie“ pre viacero osôb. Spolusediaci tak majú k sebe bližšie.

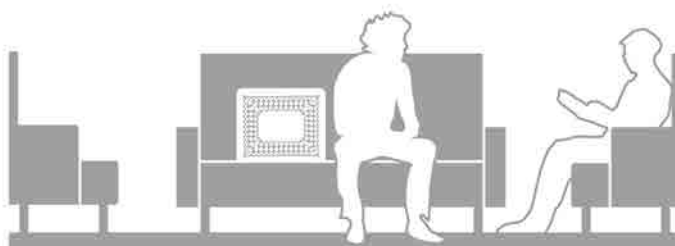
Hlavné sedenie je vhodné riešiť do istej miery flexibilne, a to tak, že jedna centrálna pohovka – veľká leňoška (sofa) alebo rohová sedačka – bude dominantou. Ideálne je doplniť ju ľahkými kresielkami, ktoré vôbec nemusia byť z tej istej série. Môžu byť farebne kontrastné a v ich farbách môžeme riešiť vankúše alebo iné doplnky k centrálnej pohovke. Ľahké kresielka sa dajú premiestniť, a tak sa usporiadanie sedenia vždy prispôsobí konkrétnej situácii a potrebe komunikácie.

Prvok, na ktorý v mnohých obývačkách neostáva miesto, je kreslo na čítanie, ideálne s možnosťou vyloženia nôh

Sociofugálne sedenie

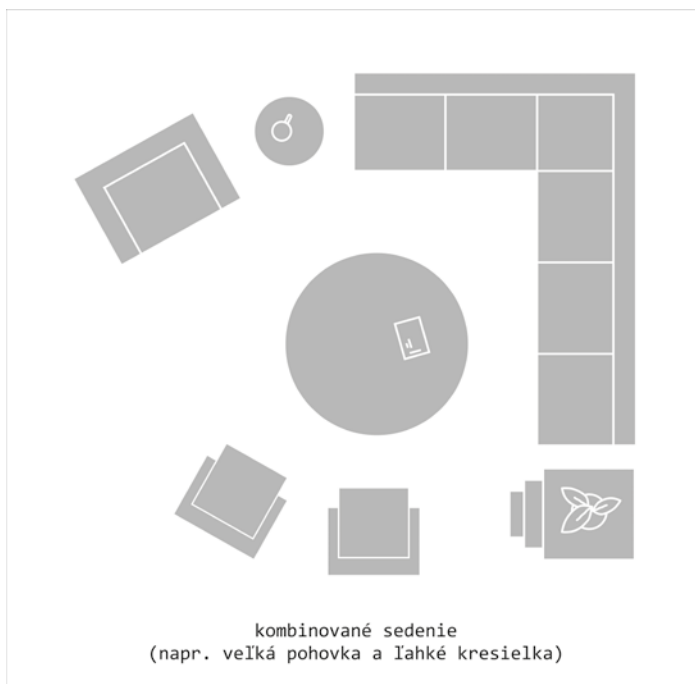

Sociopetálne sedenie

a s oporou krku/hlavy, ležadlo alebo dlhé kreslo (chaise lounge), ktoré poslúži aj na vychutnávanie hudby. Pri čítaní je dôležité lokálne osvetlenie. Ak naň nie je miesto, dá sa vytvoriť voľný priestor na podlahe s hrubším kobercom a množstvom vankúšov. Miesto s dobrými podmienkami prirodzene motivuje na samotné čítanie. V ideálnom prípade je blízko knižnice. Kreslo na čítanie či na počúvanie hudby patrí

do najpokojnejšej časti obývačky, ktorá nie je tranzitná.

Obývačka, miestnosť prístupná pre všetkých, je aj vhodným miestom na vychutnávanie výhľadu z okna a snívanie. Pôžitok sa dá umocniť, ak okno vybavíme hlbokým parapetom z materiálu, ktorý pôsobí teplým dojmom, s voľnými čalúnmi a vankúšmi, kde sa dá aj sedieť. Také riešenie môže nahradiť spomenuté

Je lepšie obývačku zariadiť viacerými variabilnými prvkami, ktoré dobre dopĺňajú mohutnejšie sedacie prvky.

kreslo na čítanie alebo môže byť plnohodnotným spoločenským sedením.

K sedeniu neoddeliteľne patria konferenčné a odkladacie stolíky. Slúžia nielen na odkladanie vecí, ale v mnohých domácnostiach aj na stolovanie, čo nie je najzdravšie. Pri sedení na štandardne vysokých pohovkách a nízkych stolíkoch sa nedá docíliť optimálna poloha na stolovanie, neprirodeným nakláňaním vzniká tlak na tráviaci systém. Často sa to zvrtné na stolovanie

s jedlom na kolenách alebo voľne v rukách, čo zasa znižuje komfort pri jedení. Hrozí aj znečistenie potahu pohovky či kresla. Ak sú pritom všetci otočení k televízoru, opäť to obmedzuje komunikáciu. Budeme sa opakovať, ale stolovanie za jedálenským stolom s primeranou výškou prináša množstvo sociálnych aj zdravotných výhod.

Súčasný trend minimalizmu a purizmu a zároveň obľúba rozložitých sedacích súprav priniesli aj extrémne nízke a široké konferenčné stolíky.

Pôsobia veľmi elegantne, sú však ergonomicky náročnejšie.

Malé odkladacie stolíky umiestnené vedľa pohovky alebo voľne v priestore nesmieme zúžňovať priestor. Môžu byť rôznej výšky, tie vyššie sú po stranách pohoviek dobre dostupné. Slúžia najmä na odkladanie, málokedy na stolovanie. Na komfortnejšie a uspokojujúcejšie trávenie spoločného času je potrebný aj ostatný mobiliár.

Skladovanie a vystavovanie v obývačke

Obývačka často slúži ako hlavné miesto na samoprezentáciu, či už v podobe zbierok, umeleckých diel, kníh, alebo suvenírov. Nie je iba úložiskom vecí – predmety tu aj vystavujeme.

Je to miestnosť, kde sa deje „predstavenie“ pre okolie, ktoré pustíme do domu, prejavuje sa tu sociálny status, osobný štýl a vkus. V obývačke máme to, čo sme verejnosti ochotní ukázať alebo čím chceme cielene upútať. Nie náhodou sú práve tu umiestnené najvzácnejšie umelecké diela – obrazy, sochy, zberateľské či súťažné trofeje, ale aj suveníry z ciest. Ak majiteľ vlastní rodinné starožitnosti, ktoré sa dedia z generácie na generáciu, vystaví ich

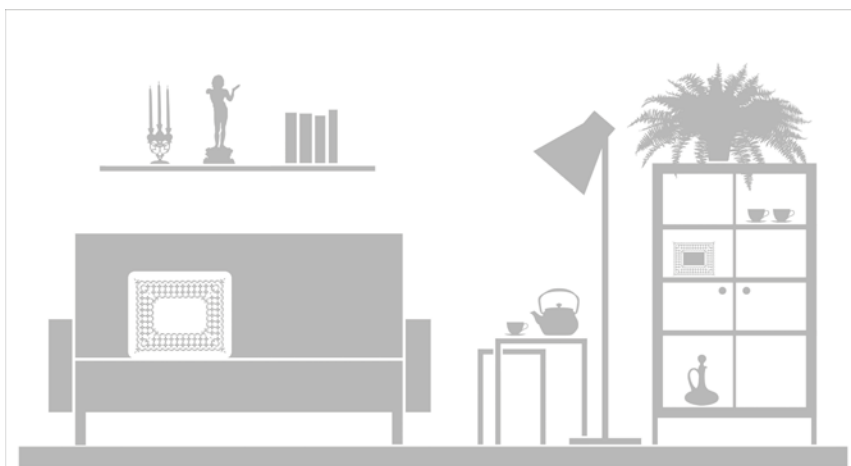
práve v obývačke a jedálni. Tu je miesto na veci s príbehmi a najmä na ich rozprávanie. Bez odbornej psychoanalýzy ťažko rozlíšiť, čo z toho, čo ukazujeme v obývačke, robíme pre seba a čo pre hostí. Platí však, že aj keď ľudia nedokážu udržať poriadok v celom byte, obývačka je miestnosť, kde sa o poriadok starajú najviac.

V niektorých bytových situáciách však obývačka musí byť aj miestom hlavného skladovania. Môžeme to vyriešiť nenápadne, aby veľké úložné priestory pôsobili viac obývačkovo a menej šatníkovo. Dá sa to doceliť použitím dvierok, ktoré sú v rovnakom vyhotovení ako malý úložný nábytok, kuchynské dvierka (ak ide o spojenie kuchyne s obývačkou), prípadne ako podlahy či stropy. Alebo možno zvoliť stratégiu úplného splynutia so stenami – formou zabudovanej skrine s nenápadnými dvierkami.

Naopak, voľne stojaci úložný a odkladací mobiliár (skrinky, komody, stolíky a pod.) musí pôsobiť ako samostatný organizmus. Preto je ideálne, ak je na nožičkách alebo na kolieskach, čo mu umožňuje byť mobilným. Vďaka takej flexibilitě sa dá pružne reagovať na zmeny v rodine či v spoločenstve a zrkadliť momentálny duševný a fyzický stav obyvateľov.

Takzvané obývačkové zostavy alebo nábytkové steny prešli za posledných pätnásť rokov veľkou zmenou. Do konca deväťdesiatych rokov sa vyrábali veľké skrinky s množstvom úložného priestoru, kde sa uskladňovalo okrem skla a krištálu aj

videokazety, cédečká, fotoalbumy... Preto je obývačkovou zostavou už len malý kus nábytku pod TV na uloženie rôznych zariadení na počúvanie hudby a prevádzkovanie káblovky či internetu a ľahké police či regále na drobnosti.

Obývacía izba ako výstavný a reprezentatívny priestor

šatstvo či bielizeň. V novom miléniu sa objem takých skriniek zminimalizoval a hlavné ukladanie sa presunulo do uzavretých posuvných systémov mimo obývačky. Nástup veľkých vstavaných skriň, umiestnených najčastejšie na chodbách alebo v spálňach, zásadne ovplyvnil aj dizajn skrinkových zostáv určených do obývačiek. Tie sa odľahčili a zminimalizovali. Odľahčenie úzko súvisí aj s digitalizáciou nášho života, už nepotrebujeme toľko miesta na

Čo sa zmenilo a čo zostalo

Zoberme si televíziu, videohry a internet: všetko zásadne zmenilo ráz obývacej izby. Nepôjdeme do hlbšej minulosti, stačí, keď sa vrátíme do druhej polovice 20. storočia – ešte aj v šesťdesiatych rokoch sa spoločné večery v domácnostiach odohrávali pri počúvaní rozhlasu, čítaní, spoločenských hrách a ručných prácach. Ešte do osemdesiatych rokov sa ľudia viac navštevovali

alebo trávili čas v lokálnej komunite a deti vonku v lokálnych „tlupách“. V deväťdesiatych rokoch do tohto systému najprv zásadne zasiahli komerčné televízie a pritiahli k obrazovkám viac ľudí. Nastúpili závislosti od rôznych druhov programov. Od

v jednej miestnosti pre každého osobitne. Spolu, a predsa každý zvlášť. Venovať druhému plnú pozornosť je potom veľmi ťažké. Vytvárajú sa nové nezdravé stereotypy a prelomiť ich chce silná vôľa a chuť žiť kvalitnejšie. Ak sa rodičia sťažujú na vysokú

počiatku nového milénia razantne nastúpil internet, ruka v ruku so stále šikovnejšími počítačmi, tabletmi a smartfónmi, ktoré sa najmä za posledných päť rokov stali dostupné pre všetkých a ponúkli nevyčerpatelne možnosti zábavy. Internet a najmä dostupnosť videí a filmov ešte viac zindividualizovali trávenie voľného času a priniesli sociálnu izoláciu a pasívnu sedavú kultúru pre všetky vekové kategórie. Paradoxne, virtuálna realita sa môže odohrávať

angažovanosť detí pri digitálnych hračkách, mali by sa najprv zamyslieť, či im idú príkladom.

Ako však vyzerá obývačka v domácnosti bez televízie alebo internetu? Je pravda, že aj takí ľudia sa radi stretnú pri obrazovke alebo plátne, kde si púšťajú aspoň filmy. Preto je dobré obývačku na tento účel prispôbiť a mať možnosť uskladniť veci na to určené.

Čo obhájilo svoje miesto, sú knihy. Tie sa však dajú ukladať do knižníc, ktoré možno riešiť ako separátny prvok – nemusia nevyhnutne byť súčasťou skrinkovej zostavy. Najmä ak je v byte veľa kníh a zaslúžia si exkluzívne a pre všetkých dobre viditeľné a dostupné miesto.

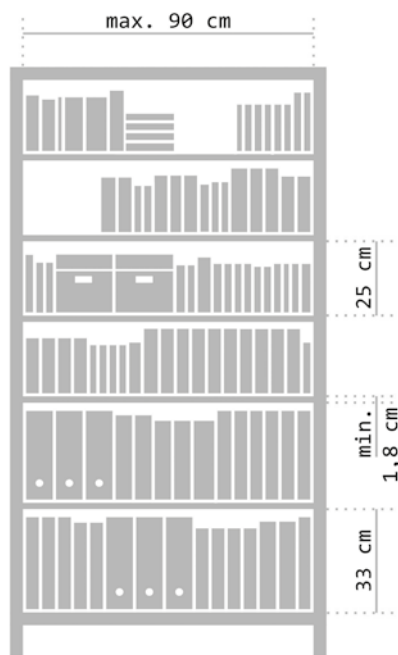
Knižnica je intelektuálnou dekoráciou bytu. Za bežných okolností sú v nej knihy, ktoré sme prečítali alebo po ktorých pravidelne siahame. Táto funkcia kníh je, samozrejme, ohrozená dostupnosťou informácií na internete. Asi čoraz menej siahame po knižných encyklopédiách, Wikipédia a podobné internetové databázy sú nepopierateľne rýchlejšie. No beletriu, respektíve krásnu literatúru, tak skoro internet a e-knihy nenahradia. Knižnica ako kus nábytku bude mať naďalej opodstatnené miesto v obývačke alebo v pracovni.

Pri jej koncipovaní myslíme na to, že máme knihy rôznych veľkostí. Ak je aspoň jedno oddelenie s policami vzdialenými od seba minimálne 33 cm, mali by sa nám tam zmestiť nielen veľké knihy, ale aj kancelárske zakladače (šanoný). Ak sa v knižnici pohybuje vzdialenosť medzi jednotlivými policami od 25 do 33 cm, „ubytujeme“ v nej bez problémov veľké aj malé knihy a ostatné veci hodné vystavenia. Dôležité je aj to,

aby šírka jednej police bez vertikálnej steny bola maximálne 90 cm (ak ide o bežné hrúbky políc 18 – 22 mm). Pri prívlekom rozpone bez fixovania do steny by sa neskôr mohli police pod ťarchou kníh prehýbať.

Podlaha v obývačke

Ak už nemáme možnosť výberu podlahoviny, môžeme vybrať aspoň vhodný koberec – príjemný na sedenie a ležanie na zemi. Koberec a obývačka patria k sebe. Dilema pri výbere nastáva, ak je obývačka spojená s kuchyňou. Nároky sa líšia

Rozmery knižnice

